

Ana Dili Eğitimi Dergisi
Journal of Mother Tongue Education
ADED - JOMTE
www.anadiliegitimi.com

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Bilgisayar Kullanma Yeterliklerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

*Murat Özbay**
*Mehmet Emre Çelik***

Özet

Son yıllarda meydana gelen teknolojik gelişmeler, bilgisayarların eğitim-öğretim ortamlarında daha fazla işe koşulmasına yol açmıştır. Dolayısıyla, derslerde öğrencileri yönlendirecek, onlara rehberlik edecek öğretmenlerin bilgisayar kullanma düzeyleri son derece önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı da Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerini çeşitli değişkenler (sınıf, öğretim türü, mezun olunan lise, üniversite) açısından değerlendirmektir. Çalışmada, eğitim-öğretim ortamında teknolojiden faydalanma, bilgisayar okuryazarlığı becerileri ve bilgisayar okuryazarı olmanın önemi tartışılmış; öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma yeterlik düzeyleri, bilgisayar programlarını kullanma sıklıkları ve bilgisayar kullanma amaçlarını belirlemek amacıyla uygulanan anket sonuçları, tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Anahtar sözcükler: *Türkçe öğretmeni adayı, bilgisayar kullanma yeterliği, teknoloji.*

The Evaluation of Opinions of Turkish Candidate Teachers on Proficiency in the Use of Computers

Abstract

Recently, technologic improvements cause that computers are used in more fiels in educational environment therefore for the teachers who guide and council students, the levels of usage skills of computer are very important. The aim of this study is to review proficiency of computer using of Turkish teacher candidates in terms of variabilities such as class, type of education, high school, university etc. in the study it is argue the importance of taking advantage from technology and skills of being computer literacy. The survey results that are aimed to determine the levels of computer using proficiency, frequency of software using and goal of the usage are commented by giving in tables.

Keywords: *Turkish teacher's candidates, proficiency in the use of computer, technology.*

Giriş

21. yüzyılda bilginin öne çıkması, bireylerin ve toplumların bilgiye gereksinim duymaları ve bunları etkinliklerinde yoğun olarak kullanmaları nedeniyle bu yüzyıl "bilgi çağı" olarak adlandırılır. Bu çağda ortaya çıkan değişimlere daha kolay uyum sağlayabilmek için ülkeler, toplumlar ve bireylerin bilgiye ve bilgi teknolojilerine ciddi yatırımlar yaptıkları görülür. Bu bağlamda ülkemizde de Fatih Projesi (Fırsatları araştırma, teknolojiyi iyileştirme hareketi) kapsamında 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren okullarda tablet bilgisayarlar da araç olarak eğitim öğretime dâhil edilmiştir. Bu proje, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullardaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının, öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımını amaçlamaktadır. Sınıflarda kurulan etkileşimli tahtalar ve internet ağ altyapısı ile bilişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme sürecinde etkin kullanımı hedeflenmektedir. Bu kapsamda proje, donanım ve yazılım altyapısının sağlanması, eğitsel e-içeriğin sağlanması ve

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Ankara. E-posta: mozbay@gazi.edu.tr

** Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Samsun. E-posta: mehemetemre.celik@omu.edu.tr

yönetilmesi, öğretim programlarında etkin bilişim teknolojilerinin kullanımı, öğretmenlerin hizmet-içi eğitimi ile bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir bilişim teknolojilerinin kullanımını kapsamaktadır (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index>).

Öğretmenlerin bilgisayar kullanma becerilerine sahip olması aynı zamanda “öğretmen yeterlilikleri” alanına da girmektedir. Teknolojinin eğitimde kullanılmasıyla ilgili çalışmalar yapan Uluslararası Eğitim Teknolojileri Birliği’nin (The International Society for Technology in Education-ISTE) çalışmaları dikkati çekmektedir. ISTE’ye göre öğretmen standartları, teknoloji okuryazarı olmayı, derslerinde teknolojiyi kullanabilmeyi, öğrencilerini teknolojiyi kullanmaya yönlendirebilmeyi, öğrenme çevresini öğrencilerin teknolojiyi kullanabilecekleri biçimde düzenleyebilmeyi ve meslektaşları ile internet üzerinden iş birliği yapabilmeyi kapsamaktadır (ISTE’den aktaran Seferoğlu, 2009).

Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün 2008 yılında yayınladığı “Türkçe Öğretmenliği Yeterlilikleri” kapsamında “Türkçe Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme” yeterlik alanının altında Türkçe öğretmenlerinden; teknolojik kaynakları kullanabilmesi, faydalanabileceği internet sitelerini tanınması, öğrencileri de bu kaynaklara yönlendirebilmesi beklenmektedir.

Bu gelişmeler ışığında öğretmen adaylarının bilgisayar teknolojisini tanımları, kullanabilmeleri daha da önem kazanmıştır. Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma becerileri yeterlik düzeylerini ortaya çıkarıp, eksik noktalara çözüm önerileri geliştirmenin yanı sıra, öğrencilerin lisans düzeyinde gördükleri “Bilgisayar” derslerinin de amaca uygun hizmet edip etmediğini tespit etmek adına önemlidir.

Yöntem

Bu araştırma tarama modeline dayanan betimsel nitelikli bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2011).

Örneklem

2011-2012 öğretim yılında Ondokuz Mayıs, Gazi, Konya, Mersin ve Dicle Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri’nde öğrenimlerine devam eden Türkçe Eğitimi Bölümü öğrencileri bu çalışmanın evreni olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın örneklemini ise Ondokuz Mayıs, Gazi, Konya, Mersin ve Dicle Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri’nde öğrenimlerine devam eden Türkçe Eğitimi Bölümü’nde öğrenimlerine devam eden birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Tablo-1. Araştırmanın örneklem dağılımı

		F	%	Toplam
Sınıf	1. sınıf	376	55,3	680
	4. sınıf	304	44,7	
Öğretim türü	1. öğretim	397	58,4	680
	2. öğretim	283	41,6	
Mezun olunan lise türü	Genel lise	417	61,3	680
	Anadolu Lisesi	115	16,9	
	Anadolu Öğretmen Lisesi	101	14,9	
	Diğer	47	6,9	
Üniversite	Ondokuz Mayıs	149	21,9	680
	Gazi Üniversitesi	126	18,5	
	Konya	145	21,3	
	Mersin	171	25,1	
	Dicle	89	13,1	

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmen adaylarının özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma yeterlik düzeylerini tespit edebilmek amacıyla Başaran (2005) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket, ilgili kuramsal literatür taranarak oluşturulmuş; oluşturulan bu taslak anket, 50 öğretmen adayına uygulanmış ve bu uygulama sonucu anketteki bazı maddeler çıkarılmış veya düzeltilmiştir. Anketin geçerliliği uzman görüşüne başvurularak sağlanmıştır. Güvenilirlik için alfa testi yapılmıştır. Alfa testi sonucunda bazı maddeler ankette ya tamamen çıkarılmış veya değiştirilmiştir. Anketin, bilgisayar kullanma amaçları sıklığı için alfa katsayısı .70; kullanılan bilgisayar programları için ise .73 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan anketler, öğretmen adaylarına araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Adayların kişisel bilgilerini öğrenmek için kullanılan form ile bilgisayar kullanma yeterlik düzeylerini ölçmek için kullanılan anket aynı anda adaylara sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Anketten elde edilen veriler, SPSS 17.0 programı kullanılarak araştırmacı tarafından işlenmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde yüzde (%) ve frekans (F) kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde uygulanan anket sonucu elde edilen veriler, tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Tablo-2. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerine ilişkin görüşlerinin dağılımı

Yeterlik durumu	F	%
Çok yeterli	44	6,5
Yeterli	253	37,4
Orta	306	45,2
Yetersiz	61	9
Çok yetersiz	13	1,9
Toplam	677	100

Öğrencilerin bilgisayar kullanma yeterliğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, en fazla oranda %45,2’sinin (306 kişi) bilgisayar kullanma konusunda kendisini orta düzeyde yeterli, %6,5’inin (44 kişi) kendisini çok yeterli, %1,9’unun (13 kişi) “çok yetersiz” bulduğunu ifade ettikleri belirlendi (Tablo 2).

Öğrenciler “orta” düzeyde yığılmış olsalar da kendisini “yeterli” hissedenlerin oranı “yetersiz” hissedenlerden 26 puan daha yüksek olması, sonuçların olumlu yorumlanmasına imkân vermektedir.

Tablo-3. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerine ilişkin görüşlerinin sınıf düzeylerine göre dağılımı

	Çok yetersiz		Yetersiz		Orta		Yeterli		Çok yeterli		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. sınıf	12	3,2	50	13,3	181	48,3	112	29,9	20	5,3	375	100
4. sınıf	1	,3	11	3,6	125	41,4	141	46,7	24	7,9	302	100

Tablo 3'e bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinin en fazla oranda %48,3'ünün (181) kişi bilgisayar kullanma konusunda kendisini "orta" düzeyde yeterli, 4. sınıf öğrencilerinin ise %46,7'sinin (141 kişi) kendisini "yeterli" düzeyde hissetmektedir.

1. sınıf öğrencilerinden bilgisayar kullanma becerileri konusunda kendisini "yeterli" ve "çok yeterli" bulanların toplamı %35,2 iken, 4. sınıflarda bu oran %54,6'dır. Öğrencilerin aldıkları eğitimin ve kendi çabalarının bu farkın görülmesinde katkısı olduğu söylenebilir.

Tablo- 4. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerine ilişkin görüşlerinin öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Çok yetersiz		Yetersiz		Orta		Yeterli		Çok yeterli		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Ondokuz Mayıs	3	2	19	12,8	54	36,2	61	40,9	12	8,1	149	100
Gazi	1	,8	11	8,8	52	41,6	55	44	6	4,8	125	100
Konya	3	2,1	14	9,7	77	53,1	43	29,7	8	5,5	145	100
Mersin	4	2,3	12	7	80	46,8	66	38,6	9	5,3	171	100
Dicle	2	2,3	5	5,7	43	49,4	28	32,2	9	10,3	87	100

Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelere göre bilgisayar kullanma yeterliklerinin dağılımına bakıldığında, en fazla oranda Konya Üniversitesi öğrencilerinin %53,1'nin (77 kişi) bilgisayar kullanma konusunda kendisini "orta" düzeyde yeterli, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %44'ünün (55 kişi) "yeterli", Dicle Üniversitesi öğrencilerinin %10,3'ünün (9 kişi) ise kendisini "çok yeterli" buldukları görüldü (Tablo 4).

Tablo 4 incelendiğinde, Gazi ve Ondokuz Mayıs Üniversiteleri'nin öğrencileri, bilgisayar kullanma becerilerini diğer öğrencilere göre daha "yeterli" bulmaktadırlar. Üniversitelerin öğrencilere sağladığı teknolojik imkânlar bu sonucun sebepleri arasında gösterilebilir.

Tablo- 5. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerine ilişkin görüşlerinin mezun oldukları lise türlerine göre dağılımı

Lise türleri	Çok yetersiz		Yetersiz		Orta		Yeterli		Çok yeterli		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
Genel Lise	9	2,2	46	11,1	201	48,6	134	32,4	24	5,8	414	100
Anadolu Lisesi	3	2,6	8	7	50	43,5	48	41,7	6	5,2	115	100
And. Öğrt. Lisesi	1	1	1	1	35	34,7	52	51,5	12	11,9	101	100
Diğer	-	-	6	12,8	20	42,6	19	40,4	2	4,3	47	100

Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre bilgisayar kullanma yeterliklerinin dağılımına bakıldığında, en fazla oranda Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının %51,5'i (52 kişi) bilgisayar kullanma konusunda kendisini "yeterli" gördüğü, bu oranın Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerde ise %41,7 (48 kişi) olduğu, genel lise türlerinden birini bitiren öğrencilerin ise %48,6'sının (201 kişi) kendisini "orta" düzeyde yeterli bulduğu görüldü.

Bilgisayar kullanma konusunda kendisini "yeterli" ve "çok yeterli" bulan öğrencilerin toplamı alındığında, Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarının diğer lise türlerinden mezun olan öğrencilerden çok daha ileride oldukları görülmektedir. Anadolu Öğretmen Lisesi mezunlarında bu oran %63,4 (64 kişi) iken, diğer lise türlerinde sırasıyla %38,2 (158 kişi), %46,9 (54 kişi), %44,7 (21 kişi)'dir.

Tablo-6. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerine ilişkin görüşlerinin öğretim türlerine göre dağılımı

Öğretim türü	Çok yetersiz		Yetersiz		Orta		Yeterli		Çok yeterli		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. öğretim	6	1,5	31	7,8	182	46,1	147	37,2	29	7,3	395	100
2. öğretim	7	2,5	30	10,6	124	44	106	37,6	15	5,3	282	100

Tablo 6'ya bakıldığında 1. öğretim türünde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin en fazla oranda %46,1'inin (182) kişi bilgisayar kullanma konusunda kendisini "orta" düzeyde yeterli, 2. öğretim türünde öğrenimine devam eden öğrencilerde ise bu oranın %44 (106 kişi) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin görüşüne göre 1. öğretim öğrencilerinin 2. öğretim öğrencilerine göre çok az bir fark da olsa kendilerini daha yeterli hissettikleri söylenebilir.

Tablo-7. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma amaçlarının sıklığına ilişkin görüşlerinin dağılımı

	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık		Çok sık		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1- Üniversite kütüphanesinden kaynak taramak	118	17,5	166	24,7	225	33,4	108	16	56	8,3	673	100
2- Üniversite kütüphanesinin abone olduğu veri tabanlarını taramak	267	39,6	200	29,4	138	20,4	51	7,6	19	2,8	675	100
3- Başka kütüphanelerden kaynak taramak	235	34,9	223	33,1	151	22,4	49	7,3	16	2,4	674	100
4- Herhangi bir konuda bilgi aramak	15	2,2	59	8,7	126	18,6	225	33,3	251	37,1	676	100
5- E-mektup okumak	137	20,2	132	19,5	154	22,7	141	20,8	113	16,7	677	100
6- Sohbet etmek	64	9,5	77	11,5	154	23	188	28	188	28	671	100
7- Haber, gazete, dergi vb. okumak	21	3,1	65	9,6	150	22,1	220	32,4	222	32,7	678	100
8- Uygulama yazılımlarını kullanmak	39	5,8	128	19	203	30,1	172	25,5	133	19,7	675	100
9- Müzik dinlemek	32	4,7	56	8,3	119	17,6	222	32,8	248	36,6	677	100
10- Kitap okumak	183	27,1	159	23,5	155	22,9	118	17,5	61	9	676	100
11- Sosyal paylaşım sitelerinde gezinmek	86	12,7	75	11,1	127	18,7	172	25,5	218	32,2	678	100

Öğretmen adaylarının en fazla oranda bilgisayar kullanma amaçlarının sıklığının dağılımı incelendiğinde (Tablo 7);

Kendi üniversitesinin kütüphanesinden kaynak taramak amacıyla %33'ünün (225) kişi "bazen"; kendi üniversitesinin kütüphanesinin abone olduğu veri tabanlarını taramak amacıyla %40'ının (267 kişi) "hiç" kullanmadığı; başka kütüphanelerden kaynak taramak amacıyla %35'inin (235 kişi) "hiç" kullanmadığı; herhangi bir konuda bilgi aramak amacıyla %37'sinin (251 kişi) "çok sık" kullandığı; e-mektup işlemlerini gerçekleştirmek amacıyla %23'ünün (154 kişi) "bazen" kullandığı; arkadaşlarıyla sohbet etmek amacıyla %28'inin (188'er kişi) "sık ve çok sık" kullandığı; haber, gazete, dergi vb. okumak için %33'ünün (222 kişi) "çok sık" kullandığı; uygulama yazılımlarını (Word, excel vb.) kullanmak amacıyla %30'unun (203 kişi) "bazen" kullandığı; kitap, makale, rapor vb. okumak amacıyla %27'sinin (183 kişi) "hiç" kullanmadığı; sosyal paylaşım sitelerinde (Facebook, Twitter, G+ vb.) gezinmek maksadıyla %32'sinin (218 kişi) "çok sık" kullandığı görüldü.

Tablo-8. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma amaçları sıklığının öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımı

		Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık		Çok sık		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1- Üniversite kütüphanesinden kaynak taramak	19 Mayıs	35	23,5	38	25,5	45	30,2	18	12,1	13	8,7	149	100
	Gazi	11	8,8	24	19,2	41	32,8	31	24,8	18	14,4	125	100
	Konya	14	9,8	34	23,8	49	34,3	30	21	16	11,2	143	100
	Mersin	22	12,9	45	26,3	70	40,9	25	14,6	9	5,3	171	100
	Dicle	36	42,4	25	29,4	20	23,5	4	4,7	-	-	85	100
2- Üniversite kütüphanesinin abone olduğu veri tabanlarını taramak	19 Mayıs	64	43	47	31,5	25	16,8	8	5,4	5	3,4	149	100
	Gazi	31	24,8	41	32,8	36	28,8	12	9,6	5	4	125	100
	Konya	64	45,1	40	28,2	21	14,8	12	8,5	5	3,5	142	100
	Mersin	58	33,9	51	29,8	43	25,1	16	9,4	3	1,8	171	100
	Dicle	50	56,8	21	23,9	13	14,8	3	3,4	1	1,1	88	100
3- Başka kütüphanelerden kaynak taramak	19 Mayıs	62	41,6	43	28,9	30	20,1	12	8,1	2	1,3	149	100
	Gazi	37	29,6	51	40,8	26	20,8	8	6,4	3	2,4	125	100
	Konya	46	32,2	44	30,8	32	22,4	17	11,9	4	2,8	143	100
	Mersin	45	26,5	61	35,9	50	29,4	8	4,7	6	3,5	170	100
	Dicle	45	51,7	24	27,6	13	14,9	4	4,6	1	1,1	87	100
4- Herhangi bir konuda bilgi aramak	19 Mayıs	1	,7	6	4	24	16,1	54	36,2	64	43	149	100
	Gazi	2	1,6	11	8,8	14	11,2	44	35,2	54	43,2	125	100
	Konya	3	2,1	8	5,5	27	18,6	43	29,7	64	44,1	145	100
	Mersin	1	,6	23	13,6	41	24,3	64	37,9	40	23,7	169	100
	Dicle	8	9,1	11	12,5	20	22,7	20	22,7	29	33	88	100
5- E-mektup okumak	19 Mayıs	31	20,8	22	14,8	33	22,1	29	19,5	34	22,8	149	100
	Gazi	18	14,4	20	16	25	20	37	29,6	25	20	125	100
	Konya	32	22,2	35	24,3	29	20,1	30	20,8	18	12,5	144	100
	Mersin	39	22,8	40	23,4	45	26,3	23	13,5	24	14	171	100
	Dicle	17	19,3	15	17	22	25	22	25	12	13,6	88	100
6- Sohbet etmek	19 Mayıs	15	10,1	15	10,1	32	21,5	27	18,1	60	40,3	149	100
	Gazi	10	8	13	10,4	28	22,4	42	33,6	32	25,6	125	100
	Konya	12	8,3	21	14,6	25	17,4	46	31,9	40	27,8	144	100
	Mersin	12	7,1	19	11,3	50	29,8	50	29,8	37	22	168	100
	Dicle	15	17,6	9	10,6	19	22,4	23	27,1	19	22,4	85	100
7- Haber, gazete, dergi vb. okumak	19 Mayıs	6	4	12	8,1	24	16,1	43	28,9	64	43	149	100
	Gazi	4	3,2	16	12,8	27	21,6	35	28	43	34,4	125	100
	Konya	4	2,8	10	6,9	31	21,4	52	35,9	48	33,1	145	100
	Mersin	3	1,8	22	12,9	44	25,7	65	38	37	21,6	171	100
	Dicle	4	4,5	5	5,7	24	27,3	25	28,4	30	34,1	88	100
8- Uygulama yazılımlarını kullanmak	19 Mayıs	10	6,7	33	22,1	44	29,5	36	24,2	26	17,4	149	100
	Gazi	4	3,2	16	12,8	27	21,6	41	32,8	37	29,6	125	100
	Konya	10	6,9	35	24,1	49	33,8	28	19,3	23	15,9	145	100
	Mersin	8	4,7	35	20,6	49	28,8	43	25,3	35	20,6	170	100
	Dicle	7	8,1	9	10,5	34	39,5	24	27,9	12	14	86	100

Tablo-8. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar kullanma amaçları sıklığının öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımı (devamı)

9- Müzik dinlemek	19 Mayıs	7	4,7	13	8,7	19	12,8	50	33,6	60	40,3	149	100
	Gazi	9	7,2	11	8,8	19	15,2	37	29,6	49	39,2	125	100
	Konya	3	2,1	15	10,3	25	17,2	54	37,2	48	33,1	145	100
	Mersin	9	5,3	12	7,1	45	26,5	49	28,8	55	32,4	170	100
	Dicle	4	4,5	5	5,7	11	12,5	32	36,4	36	40,9	88	100
10- Kitap okumak	19 Mayıs	47	31,5	47	31,5	29	19,5	16	10,7	10	6,7	149	100
	Gazi	34	27,2	34	27,2	18	14,4	22	17,6	17	13,6	125	100
	Konya	49	34	33	22,9	28	19,4	22	15,3	12	8,3	144	100
	Mersin	31	18,2	30	17,6	56	32,9	40	23,5	13	7,6	170	100
	Dicle	22	25	15	17	24	27,3	18	20,5	9	10,2	88	100
11- Sosyal paylaşım sitelerinde gezinmek	19 Mayıs	19	12,8	11	7,4	25	16,8	37	24,8	57	38,3	149	100
	Gazi	13	10,4	16	12,8	23	18,4	30	24	43	34,4	125	100
	Konya	18	12,4	13	9	24	16,6	39	26,9	51	35,2	145	100
	Mersin	24	14	20	11,7	36	21,1	48	28,1	43	25,1	171	100
	Dicle	12	13,6	15	17	19	21,6	18	20,5	24	27,3	88	100

Öğrencilerin bilgisayar kullanma amaçları sıklığının öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde (Tablo 8);

Kendi üniversitesinin kütüphanesinden kaynak taramak amacıyla Dicle Üniversitesi öğrencilerinin %42,4'ünün (36 kişi) "hiç" kullanmadığı, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin ise %14,4'ünün (18 kişi) "çok sık" kullandığı; kendi üniversitesinin kütüphanesinin abone olduğu veri tabanlarını taramak amacıyla Konya Üniversitesi öğrencilerinin %45,1'inin (64 kişi) "hiç" kullanmadığı, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %32,8'inin (41 kişi) ise "sık" kullandığı; başka kütüphanelerden kaynak taramak amacıyla Dicle Üniversitesi öğrencilerinin %51,7'sinin (45 kişi) "hiç" kullanmadığı, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %40,8'inin (51 kişi) ise "nadiren" kullandığı; herhangi bir konuda bilgi aramak amacıyla Konya Üniversitesi öğrencilerinin %44,1'inin (64 kişi) "çok sık" kullandığı, e-mektup işlemlerini gerçekleştirmek amacıyla Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %29,6'sının (37 kişi) "sık" kullandığı, Konya Üniversitesi öğrencilerinin %24,3'ünün (35 kişi) ise "nadiren" kullandığı; arkadaşlarıyla sohbet etmek amacıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin %40,3'ünün (60 kişi) "çok sık" kullandığı, Dicle Üniversitesi öğrencilerinin %17,6'sının ise "hiç" kullanmadığı; haber, gazete, dergi vb. okumak için Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin %43'ünün (64 kişi) "çok sık" kullandığı; uygulama yazılımlarını (word, Excel vb.) kullanmak amacıyla Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %32,8'inin (41 kişi) "sık" kullandığı; müzik dinlemek amacıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin %40,3'ünün (60 kişi) "çok sık" kullandığı; kitap, makale vb. okumak için Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %13,6'sının (17 kişi) "çok sık" kullandığı, Mersin Üniversitesi öğrencilerinin %32,9'unun (56 kişi) "bazen" kullandığı, Konya Üniversitesi öğrencilerinin %34'ünün (49 kişi) ise "hiç" kullanmadığı; sosyal paylaşım sitelerinde (facebook, twitter vb.) gezinmek maksadıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencilerinin %38,3'ünün (57 kişi) "çok sık" kullandığı tespit edildi.

Tablo-9. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar programlarını kullanma sıklığı dağılımı

Programlar	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık		Çok sık		Toplam	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Kelime işleme (Word vb.)	41	6	72	10,6	161	23,7	201	29,6	203	29,9	678	100
2. Sayı işleme (Excel vb.)	169	25	238	35,3	181	26,8	64	9,5	23	3,4	675	100
3. Resim işleme (Paint vb.)	147	21,8	209	31	196	29	84	12,4	39	5,8	675	100
4. Sunu prog. (Powerpoint vb.)	57	8,4	83	12,3	170	25,2	178	26,4	187	27,7	675	100
5. Film, ses prog. (Mediaplayer)	61	9	103	15,2	193	28,5	154	22,7	166	24,5	677	100

Tablo 9'a göre; Türkçe öğretmeni adayları bilgiyi işleme ve sunma aşamasında "en sık" olarak kelime işleme programlarını (%30; 230 kişi) ve sunu programlarını (%28; 187 kişi) kullanmaktadırlar. Sayı, resim ve film, ses işleme programları ise öğretmen adayları tarafından "nadiren" kullanılan programlar arasındadır.

Tablo-10. Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar programlarını kullanma sıklıklarının öğrenim gördükleri üniversitelere göre dağılımı nedir?

Programlar		Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sık		Çok sık		Toplam	
		F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
1. Kelime işleme (Word vb.)	19 Mayıs	13	8,7	15	10,1	40	26,8	52	34,9	29	19,5	149	100
	Gazi	3	2,4	7	5,6	19	15,1	42	33,3	55	43,7	126	100
	Konya	8	5,5	17	11,7	38	26,2	45	31	37	25,5	145	100
	Mersin	12	7	22	12,9	34	19,9	40	23,4	63	36,8	171	100
	Dicle	5	5,7	11	12,6	30	34,5	22	25,3	19	21,8	87	100
2. Sayı işleme (Excel vb.)	19 Mayıs	40	26,8	50	33,6	38	25,5	16	10,7	5	3,4	149	100
	Gazi	29	23	41	32,5	40	31,7	14	11,1	2	1,6	126	100
	Konya	43	29,9	54	37,5	31	21,5	12	8,3	4	2,8	144	100
	Mersin	36	21,2	63	37,1	47	27,6	15	8,8	9	5,3	170	100
	Dicle	21	24,4	30	34,9	25	29,1	7	8,1	3	3,5	86	100
3. Resim işleme (Paint vb.)	19 Mayıs	40	26,8	39	26,2	42	28,2	24	16,1	4	2,7	149	100
	Gazi	18	14,3	39	31	37	29,4	22	17,5	10	7,9	126	100
	Konya	32	22,1	50	34,5	37	25,5	18	12,4	8	5,5	145	100
	Mersin	33	19,4	56	32,9	58	34,1	15	8,8	8	4,7	170	100
	Dicle	24	28,2	25	29,4	22	25,9	5	5,9	9	10,6	85	100
4. Sunu prog. (Powerpoint vb.)	19 Mayıs	12	8,1	22	14,8	33	22,1	46	30,9	36	24,2	149	100
	Gazi	3	2,4	6	4,8	14	11,1	38	30,2	65	51,6	126	100
	Konya	10	6,9	26	17,9	48	33,1	34	23,4	27	18,6	145	100
	Mersin	20	11,8	22	12,9	53	31,2	43	25,3	32	18,8	170	100
	Dicle	12	14,1	7	8,2	22	25,9	17	20	27	31,8	85	100
5. Film, ses prog. (Mediaplayer)	19 Mayıs	13	8,7	18	12,1	42	28,2	37	24,8	39	26,2	149	100
	Gazi	6	4,8	21	16,7	36	28,6	28	22,2	35	27,8	126	100
	Konya	14	9,7	28	19,3	40	27,6	30	20,7	33	22,8	145	100
	Mersin	20	11,8	22	12,9	51	30	36	21,2	41	24,1	170	100
	Dicle	8	9,2	14	16,1	24	27,6	23	26,4	18	20,7	87	100

Dicle Üniversitesi öğrencileri kelime işleme programlarını %34,5 (30 kişi) oranında “bazen” kullanırken, Gazi Üniversitesi öğrencileri %43,7 (55 kişi) oranında “en sık” kullanmaktadır. Bilgiyi sunma programlarını ise Dicle Üniversitesi öğrencileri %14,1 (12 kişi) oranında “hiç” kullanmazken, yine Gazi Üniversitesi öğrencileri %51,6 (65 kişi) oranında “en sık” kullanmaktadır (Tablo 10).

Tartışma

Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının bilgisayar kullanma yeterliklerinin “orta” düzeye yığıldığı görülmüştür. Eyüp’ün (2012) çalışmasında ise Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojilerini kullanmaya yönelik öz güvenleri genellikle yüksek çıkmıştır. Korkut ve Akkoyunlu’nun 2008’de yaptıkları çalışmada da yabancı dil öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlık öz-yeterliklerinin genellikle yüksek çıktığı görülmüştür. Eğitim sistemimizde teknolojik araçlar her geçen gün daha fazla yer alırken adayların bilgisayar kullanma yeterliklerinin daha da üst düzeye çıkarılması acil bir ihtiyaçtır. Oldukça büyük bir eğitim yatırımı olan Fatih Projesi’nin amaca hizmet edebilmesi, başarıya ulaşabilmesi için proje kapsamında işe koşulan eğitim-öğretim araçlarını öncelikle öğretmenlerin etkili kullanabilmesi gerekir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının teknolojik donanıma sahip, iyi birer bilgisayar okuryazarı olmaları için gerekli eğitimleri almaları sağlanmalıdır.

Öğrencilerin bilgisayar kullanım amaçlarının sıklığının dağılımı incelendiğinde (Tablo-7) öğrencilerin kütüphaneden kaynak taramak ve veri tabanlarını taramak amacıyla kullanmalarına ilişkin cevapların hiç seçeneğine yoğunlaştığı görülmektedir. Üniversitelerin kütüphane olanakları mutlaka iyileştirilmeli; üniversitelerin eğitim-öğretim programlarına kütüphane kullanıcı eğitimi vb. dersler konulmalıdır. Herhangi bir konuda bilgi aramak amacıyla e-mektup okumak ve göndermek, arkadaşları ile sohbet etmek, uygulama yazılımlarını kullanmak, müzik dinlemek, sosyal paylaşım sitelerinde gezinmek amacıyla kullanmalarına ilişkin cevapların çok sık seçeneğine yoğunlaşması dikkat çekicidir. Bu bulgular Karahan ve İzci’nin (2001) ve Özcan’ın (2003) çalışmalarında, öğrencilerin interneti daha çok oyun oynamak, sohbet etmek, müzik dinlemek ve güncel konuları takip etmek amacıyla kullandığı konusunda paralellik gösterir. Bu sonuçlar öğrencilerin bilgisayarı, eğlence amaçlı kullandığını göstermektedir.

Üniversitelerde öğrencilerin “Bilgisayar” dersleri dışında da kullanabilecekleri bilgisayar laboratuvarlarının sayıları artırılmalıdır. Bilgisayar derslerinin içeriği, ihtiyaca yönelik olarak yeniden tasarlanmalı, derslerde teorik yükleme yapmaktansa uygulamaya daha fazla ağırlık verilmelidir.

Kaynakça

- Başaran, M. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgi okuryazarlıklarının değerlendirilmesi [Elektronik Versiyonu]. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 25, S. 3, 163-177.
- Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim sosyal bilgiler dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülen ekiple proje tabanlı öğrenme üzerine bir çalışma. *İlköğretim-online1* (1), 2-11. İnternet'ten 20 Mayıs 2012'de <http://ilkogretim-online.org.tr/vol1say1/v01s01a.pdf> adresinden alınmıştır.
- Eyüp, B. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretim teknolojilerini kullanmaya yönelik öz güvenleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y. 5, S. 9, ss. 77-87.
- Karahan, M. ve İzci, E. (2001). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve beklentilerinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, S. 150.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Korkut, E. ve Akkoyunlu, B. (2008) Yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 34, 178-188.
- Özcan, N. (2003). Çocuk ve gençlerde bilgisayar ve internet kullanımı”, *Yaşadıkça Eğitim*, S. 78: s:4-8.
- Seferoğlu, S. S. (2009). Yeterlikler, standartlar ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ışığında öğretmenlerin sürekli mesleki eğitimi. *Eğitimde Yansımalar IX: Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkması Ulusal Sempozyumu Sempozyum Kitabı* (ss. 204-217). Ankara: Başkent Üniversitesi.